

Wild en weersomstandigheden

Wanneer het bliksemt en dondert

Welke invloed hebben luchtdruk, onweer of storm op het gedrag van het wild? Hoe reageert het op hitte en op wind? En waar moet de jager bij dit laatste vooral op letten?

Fotocompositie: Werner Nagel

Dit artikel is een bewerking van 'Wenn's blitzt und donnert' uit Jäger, nr.6, 2012; auteur Gert G. von Harling
Vertaling en bewerking: Koos Boer

Het is bekend dat veel mensen gevoelig zijn voor weersveranderingen. Hoofdpijn en migraine zijn dan vaak voorkomende symptomen. Ook reeds lang geheelde wonden beginnen weer pijn te doen of littekens gaan jeuken en bij menigeen steken bij een weersomslag reumatische verschijnselen de kop op. Het wild reageert eveneens op veranderingen in het weerbeeld en het bemerkt een komende weersomslag lang, soms tot tien uur, van te voren. Aan het gedrag van het wild kan men dit aflezen.

Luchtdruk

Uitvoerige observaties hebben aangetoond dat het wild bij stijgende luchtdruk actief is en wanneer de barometer daalt het zich eerder traag gedraagt. De luchtdruk beïnvloedt niet alleen het gedrag van het wild, maar ook van insecten. Die houden zich bij hoge druk in de hogere luchtlagen op, wat te zien is aan de vlucht van de zwaluwen. Deze vliegen dan op grotere hoogte, omdat ze daar hun voedsel vinden. Bij lage druk zwermen insecten meer op maaiveldhoogte en vallen daarbij andere dieren in toenemende mate lastig. Dit is de reden dat het wild tijdens de hoogzomer bij een neergaande barometerstand zich drukt en heimelijker gedraagt dan

wanneer het kwikzilver omhoog schiet. Steeds weer werd geconstateerd dat jagen bij een dalende luchtdruk minder succesvol is, omdat het wild dan rust en pas bij een stijgende barometer weer op de lopers komt.

Aanvoelen

Naar menselijke begrippen lijkt het gedrag van het wild vaak ongerijmd, maar toch is dat niet het geval. Het voelt een weersomslag veel eerder aan dan wij. Zo kan men bij stromende regen wild buiten zien staan, omdat het aanvoelt dat er een weersverbetering op til is die wij als mensen slechts voorstellen kunnen door op de barometer te kijken.

Wanneer het jachtveld uitgestorven lijkt, terwijl naar ons inzicht het wild actief op de lopers zou moeten zijn, verschaft een blik op de barometer het antwoord: het kwikzilver daalt en er komt een front met slecht weer aan. Het wild heeft dan al lang in de gaten dat er een weersomslag op handen is, die wij pas gewaar worden als regen of sneeuw bij bakken naar beneden komt. Het gedrag van het wild wordt ons in dat geval achteraf duidelijk en men zou, indien men dit goed observeert en juist weet te duiden, een weerprofeet van formaat kunnen worden.

Hitte: zelfs de bronstactiviteit neemt af omdat door hoge temperaturen het reukvermogen afneemt
Foto: Vincent Nederpel (www.vincentnederpelfotografie.nl)

Onweer

Zwoel weer en naderbij komend onweer verhogen normalerwijze de activiteit van veel wildsoorten, bij sneeuwval en storm blijft het wild daarentegen liever in de dekking. Klaart de hemel daarna weer op, dan wordt het bijzonder actief, precies zoals bij een naderende onweersbui. Trekt het onweer verder dan verruult het wild het bos voor het open veld, want door het geruis dat veroorzaakt wordt door van de bomen vallende regendruppels wordt het wild onzeker, omdat het zich niet voor honderd procent op het gehoor kan vertrouwen. Op lang aanhoudende perioden met extreme kou reageert vrijwel al het wild in hevige mate. Enerzijds neemt de activiteit sterk af om energie te sparen, anderzijds probeert het op de meest onwaarschijnlijke plaatsen toch nog lavei te vinden. Had het voor zo'n koudeperiode niet de gelegenheid om

Wind halen: met opgeheven windvang zekert de reebok (foto: Michael Migos)

Bij stormachtig weer gedraagt het wild zich onrustig vanwege gebrek aan verwaaiing (foto: Erik de Jonge)

Luchtdruk: daalt deze dan wordt het wild traag en drukt zich om de kwelling van laagvliegende insecten uit de weg te gaan (foto: Ton Heekelaar)

voldoende vetreserves aan te leggen, dan steekt het gevaar van onderkoeling de kop op, soms zelfs met de dood als gevolg. Dit laatste komt vooral voor bij zwakke frislingen.

Storm

Op stormachtige dagen gedraagt het wild zich onrustig, het voelt zich klaarblijkelijk niet op z'n gemak, het zoekt windbeschutte plekken op en blijft zo onzichtbaar voor de jager. De verklaring hiervoor is eenvoudig: harde wind lost de verwaaiing snel op en verdeelt op die manier de eventuele geurdeeltjes van predatoren. Een zwakke wind houdt de geurkolom bijeen, het wild kan dan geuren beter waarnemen en duiden. 'Als de wind jaagt, blijft de jager thuis', luidt een oude jagerswijsheid. Maar die gaat maar ten dele op en geldt in ons land zeker niet voor de jacht op waterwild.

Hitte

Hitte gepaard met aanhoudende wind droogt in korte tijd de windvang en de slijmhuide van het reukorgaan van de dieren uit. Bij voorstaande honden was dat destijds tijdens de hoenderjacht op erg hete dagen goed waar te nemen. Dat veroorzaakt onbehaaglijkheid en onzekerheid, omdat het wild het belangrijkste zintuig, namelijk de reuk niet kan gebruiken. Daarom ziet men op hete en droge zomerdagen zelden wild rond boemelen,

veelal verblijft het dan in de beschutting van een dekking of doet het zich neer in het te velde staande gewas. Kort voordat een verfrissende regenbui valt, komt het weer op de lopers.

Na zo'n bui treft men het vaak aan in het hoge hout of op de vrije vlakte om de vacht te laten drogen. In dat geval is het ook overdag actief.

Wind

Wie zijn jachtveld goed kent, weet dat wanneer de wind permanent uit dezelfde hoek komt, het wild op bepaalde tijdstippen van de dag vrijwel altijd dezelfde beschutte plaatsen opzoekt. Het spreekwoord 'als de wind jaagt, blijft de jager thuis' geldt daarom uitsluitend

voor die weidgezellen, die hun veld of beter gezegd de favoriete standplaatsen van het wild niet kennen.

Ook bij de bladjacht is het zaak op de windsterkte te letten. Hooft de bok de fieptonen en is hij in bronststemming dan speelt het weer geen beslissende rol, maar op windstille, warme dagen zal men meer succes hebben met fiepen dan tijdens stormachtig regenweer wanneer de fiep slechts op korte afstand te horen is. Op een windstille, warme dag verneemt de bok de verlokkenende tonen vanaf een veel grotere afstand dan bij regen, wind of mist. ■

Bepalen van de windrichting

Met meel: meel gespoten uit een plastic fles of iets dergelijks geeft zelfs bij weinig licht aan waarheen de wind waait. Door het witte stofwolkje van het opgespoten poeder kan zelfs in de schemering of bij nat weer een minieme luchtverplaatsing vastgesteld worden.

Met een bellenblaasapparaat: de vederlichte bellen geven zelfs de geringste luchtverplaatsing weer.

Met een veertje: veel jagers steken veertjes achter de hoedband. Een opgeworpen donsveertje toont exact uit welke hoek de wind waait.

Paardenbloemen: als men in de zomer de zaadjes van een paardenbloem afblaast, kan men nauwkeurig de windrichting bepalen.

De natte vinger: de plaats waar de omhoog gestoken natte vinger het koudst wordt, verradt de windrichting

Droog gras: een bundeltje droog gras met een draadje bevestigd aan de hoogzit reageert op elk zuchtje wind. Bijkomend voordeel: bij het naderen van de hoogzit kan men met de verrekijker de windrichting al vaststellen.